

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Asz aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, főbejárattól balra az udvarban. — Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 357.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr. 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos poszt sor egyszer 10 kr, minden következónél 8 kr. Bélyegdíj külön 80 kr. Nyilttér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

A kongrua rendezés.

Arad, július 28.

A nagyváradi püspöki egyházmegyehez tartozó egyik esperességi kerületnek olyan határozatáról értesülünk, hogy a közoktatásügyi kormány által vezetett javadalom összeírással szemben mindaddig passiv álláspontot foglal el, a míg az országos kath. autonomia nem létesítettik, a melyhez a kongrua ügy rendezése is tartozik.

Senkinek sem juthat még eszébe sem, ezt tagadni, hogy a kongrua ügy rendezése a katolikus autonomia hatáskörébe tartozik. De épen oly kevéssé tagadhatja józan ember azt, hogy a már oly sokáig elhuzodó kongrua szabályozást csak azért halogatni, mert az autonomia még szervezve nincs, nem csak esztelenség, hanem szivtelenség is.

Nekünk úgy jön, hogy az érdemes esperes kerület e határozatával nem a katolikus ügynek, nem is a kongruára reá szoruló lelkészkedő papságnak akart szolgálni, hanem deferálni akart a harcziás megyés püspöknek, a kinél kongrua rendezési tervezete nem talált élénk visszhangra, s a kiról feltette talán az illető kerületi papság, hogy kedves dolognak fogja találni, ha a kormány tervei kivitele elé akadályok gördítettnek.

Schlauch Lőrinczről azonban, minden politikai ellentét dacára, sokkal magasabb véleménynyel vagyunk, semhogy róla

feltennők, hogy harcziás kedvét a szegény alsó papság rovására akarná kitölteni, a mely azt tartja a kongrua rendezésről, hogy inkább ma, mint holnap.

A kongrua rendezésének már megállapított s az illetékes faktorok által elfogadott módját nemcsak üdvösnek és szükségesnek, hanem törvényesnek is tartjuk.

Üdvös és szükséges azért, mert az autonomiának szervezése a legjobb akarat mellett is csak évekig elhuzodó viták után lesz lehetséges, sőt — nézetünk szerint — csak akkor fog sikerülni a megoldás, ha ezt a kérdést egy pár évig érlelődni hagyjuk, addig tudniillik, amíg az egyházpolitika által felvert hullámok teljesen lecsillapodnak s a katolikus világi híveknek szétvált táborát az idő egyesíti. De ha már az önkormányzat szervezése megtörténik, illetve az alapvető szabályzatok ki is dolgoztatnak, az intézménynek életbeléptetése s arra alkalmassá tétele, hogy a kongrua rendezést siker kilátásával megoldja megint évek elmúlását kívánja meg.

S még abban az esetben is, ha már most funkciójára készen állna a katolikus autonomia, hozzá kellene fordulnia az összeírás sikere, pontossága és megbízhatósága érdekében az állami támogatáshoz, amint hogy az erdélyi részekben is csak akkor sikerült az összeírás, amikor a hatósági közegek (a járási főszolgabírák) támogatása igénybe vétetett. Főleg

oly helyeken, ahol a hívek szolgálmányait kell számba venni, megállapítani, ez a hatósági közbejövétel egyenesen nélkülözhetetlen.

De nincs is abban semmi sérelmes, ha a kormány vezeti az összeírást, mert hiszen a magyar katolikus egyháznak a legfőbb kegyura az apostoli király, a ki a javadalmasítás kérdésében való határozásra és intézkedésekre jogosult. A magyar király pedig ezt az egyházi és világi törvényekben gyökeredző jogát az idő szerint a felelős magyar kormány által gyakorolja, s hogy nemcsak ez idő szerint, hanem jövőben is, ki által kívánja gyakorolni, az a királynak és a nemzetnek az ügye, a melyet együttesen intéznek el.

Nem akarunk itt arra kiterjeszkedni, hogy az összeírásnál a papságnak nem remélt renitentiája, mily hátrányokkal fog járni épen az érdekeltekre; mert hiszen az összeírás a canonica visitatióval egy mértékű alapot fog szolgáltatni a végrehajtásra sőt azt pótolni fogja s a mi az új összeírásban nem lesz benn, ahhoz a közigazgatás segítsége sem leendő igénybe vehető — hanem csak hangsúlyozzuk azt, a mit már leirtunk, hogy az új összeírás üdvös, szükséges és teljesen törvényes s a ki az ellen izgat, nem a kormánynak árt, hanem annak a nélkülözhető alsó papságnak, a mely a rendezést régóta várva várja.

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

A kompan.

Irta: Tömörkény István.

Valamely ünnepnap reggelén évek előtt Vásárhely felé igyekeztem, ahol a kis-homoki szőlők között akadt volna dolgom. Nem annyira dolog, mint inkább mulatozás, egy barátom hívott meg tanyasszentelésre. Az ilyesmi rendszerint kevésbé szokott szentelés lenni, mint mulatság s ez okból többszörösen megígértette velem a meghívó, hogy elmegyek. Az ígéret szép szó, ha megtartják, úgy jó — véli a szokásmondás s nagyon igaz van neki, mert az ígéretet nem mindig tartja be a magyar. Itt is majd úgy volt. A vonat reggel négy órakor indult. Ejjélfelkor otthagytam a törzssasztalt s hazamentem. Háromkor fölkelek s megyek kifelé a vasutra. Elhaladva egy éjjeli kávéház mellett, gondolom: jó lenne egy kis reggeli kávé. Talán csak van neki. Hiszen volt s nem ez lett volna a baj, hanem az, hogy a tisztelt törzssasztal kompaniáját bent találtam a kávéházban. En már ki is ajudtam magamat s reggeliért jövök, ők még mindig a vacsora után dukáló bort isszák. Ugyancsak zsiros vacsora lehetett. A szótlan ember nagy bőbeszédűséggel tárgyalt vadászélményeket, a vén nőgyűlölő a pénztár tündére felé kacsin-

gatott és lapait olyként rakta egymásra, a mint ezt szinpadokon szokták tenni a Gastonok és egyéb grófok. A vidám, anekdotás ozimbora elhallgatott, csak a bort önté folyton és keverte vízzel és semmi egyéb dologról tudomást nem vett. Asz arozok pirosak voltak, a szemek veresek, a kompania tul volt a rendes mértéken és erőszakoskodott. Nem akarták engedni, hogy kávéét igyam, bort kínáltak paradival, ami úgy reggel éhómra nagyon jó ital lehet, ellenben a kávéét, mint lanyha irányzatú gyarmatárut fel akarták lökni. A kompania kétségkívül igen érdekes volt s a jelenéből lehetett remélni, hogy jövőjéből még szebb lesz. Már mind egyszerre beszél, csak a beszédes hallgatott. Elvették a botomat s míg ezt kialakudtam tőlük, lekéstem a vonatról. A vonat négykor indul Vásárhely felé s négy óra öt perczkor már csak füstjét láttam, a gunyos füttyentését hallottam, amint a baktói, tanyák közé kanyarodva, a lapos messzeségből még visszakiabált.

Szép az nagyon, az ígéretet betartani s itt már rövid útja nincs más a dolognak, mint menni szépen a vonat után. A drótosót is így járja be az országot vasuton, hogy a töltésen utazik csak gyalogszerrel. A míg hajnali időben kocsi után járna, míg az fölhasználódna, fele útját már meg is tette az ember. Azután az idő is neki való, a ruha sem olyan, hogy

abban ne lehetne országotat járni, csak épen a bot hiányzik, a mi a kutyák ellen igen ajánlatos, mert ami van, az igen vékony. Azt, ha elkapja fogai közé a tanyai kutya, kettőharapja.

Különben mindegy volt már, az ston majd akad valami tört ég. Megindultam, s miután megindultam, most érek oda, amit elmondani akarok. A vasut töltésén haladva, elmaradnak kétoldalt a szegedi tanyák, jön a gyevi határ. Itt a fásutra kell letérni, azon kimenni a Tiszához, a tiszaparton a komphoz. Lapos táj ez, a miből egyedül a nagy töltések magasodnak ki, arról meredélyes ut vezet a parthoz. Tul a falu mentén egy nepomuki János látszik, akinek a szobrát vízvédelmi szempontból szokás a partra helyezni s a míg bé nem jön a víz, beözék is, de ha kiönt s Tisza s látják, hogy János mit sem tett a vidék érdekében, elhanyagolják s többé nem fogják oly szorgos gondnal fehérre meszelni rajta a kőpalástot.

Utasembernek mindig szerencse, hogy az innenső oldalán találja a kompot, a legnagyobb szerencse azonban, ha indulóban van, mert a komp egy-két gyalogutas kedvéért nem szivesen indul utnak. Ezuttal volt már rajta egy kocsi, egy igen szegényes, titott-kopott kocsi két macskalóval, a miken madzaggal volt összefoldozva a szakadozott szercsám. A ré-

A „Temps“ a magyar politikáról.

A „Temps“ legutóbbi számában újra hosszabb levelet olvasunk Eugène Lautier tollából, melyben különösen két interview érdekelt minket közelebbről. Az egyikben Tisza Kálmán, akit Párisban francia gyűlölködők tartanak, védekezik ez ellen a vád ellen.

— Nem igaz, ugymond, hogy én nem szeretem Franciaországot. Egy szó, melyet hét évvel ezelőtt ejtettem, s melyet az ellenzék elferdített, adhatott okot arra a hiedelemre mintha én megvetném Franciaországot. Az igazság az, hogy én rokonszenvennel viseltetem a francziák iránt. Csakhogy mindenképp magyar vagyok s ön nem kérhet tőlem orosz szimpátiákat. Ilyenek az én érzelmeim s én nem csak felhatalmazom, de egyenesen kérem önt, hogy helyreigazítsa az erre vonatkozó téves nézeteket.

A másik beszélgetést báró Bánffy Dezővel folytatta Lautier. Erről a következőket írja a Tempsban:

— Felette érdekelt engem megismerni báró Bánffy nézeteit. A miniszterelnök nagyon mérsékeltlen kedveli az interviewet. Ő inkább a cselekvés embere, semmint a szóé, s bizonyára nem szereti az olyan társalgást, amelyben valaki kíváncsian lesdskréti dolgokra. Nincs még sok ideje, hogy báró Bánffy aktív politikus, de karriérje felette gyors vala. Azelőtt a közigazgatási körbe tartozott. Főispán volt, még pedig igen erős marku főispán, mint mondják.

A politikai helyzetet báró Bánffy igen optimista szemmel nézi. Az a párt, amelyhez ő tartozik, az eredet óta szakadatlanul bíralója a hatalomnak.

— En vagyok, így szól báró Bánffy, — a kilencedik miniszterelnök. Önöknél, azt hiszem, derekasan több miniszterium esik ugyanannyi időre. Tisza után, aki tizenöt évig volt kormányon, a mi kormányaink átlag harmadfél évig élnek. En most tizennyolcz hónap óta vagyok miniszterelnök, a valóságos számítás tehát körülbelül még egy évet ígerekem. Ez is valami, hogy mi jön aztán, azt majd meglátjuk.

A küszöbön álló választások nem nagyon aggasztják báró Bánffyt. Azt kérdeztem tőle, hogy mikorra fogja a választásokat kitűzni, ha most őszre-e vagy a jövő év tavaszára. — Nagyon jól tudom, hogy a miniszterelnöktől indiskrétebb dolgot nem kérdezhettem volna, mert hisz a magyar ellenzék nagyon sokat adna érte, ha nyilvánosságra tudná hozni a kormány e tervét. Báró Bánffy felelt is erre a kérdésre, olyan módon, ami nagyon hozzája illet a temperamentumához:

— Ha még nem határozta meg magamat e dologban, akkor mit sem szólhatok önnek

arról. Ha megállapodtam már a dologban, akkor se mondhatok önnek e részben semmit.

Bánffy báró megígérte a választási törvény revízióját, azon elvnel fogva, hogy „tenni kell valamit“ vagy legalább ígérni is illik; de ezt az ígéretet már csak az új képviselőház fogja megvalósítani. Az új választási törvény alapelve a választói census egysége lesz, amely census ez idő szerint, a mostani rendszernél nagyon is különféle, az egyes vidékek szerint. A miniszterelnök, beszélgetésünk során, nem akarta megmondani, hogy milyen censust fog indítványozni, de én azt hiszem — amugy kéz alatt beszerzett információ alapján — hogy körülbelül 5 forint vagyis 10—11 frank lesz az alapegység.

Ha a jövő választások, az eddigi általános kilátások szerint nem is fogják lényegesebben megváltoztatni a pártok közti számarányt, mindamellott számot kell vetni egy új elemmel, amely terjeszkedni fog: a klerikális párttal. Ez a párt azelőtt nem létezett. Ez a szabadelvű kormány egyházpolitikája folytán keletkezett. Az egyházat és a katolikusokat bántotta a polgári házasságról szóló törvény, mely hajdan annyi vitát és válságot keltett. Bánffy báró elismeri a klerikális agitáció létezését. Ez idő szerint hat egyházi férfi van a képviselőházban. Közülök öt a régebbi tradicionális pártok keretében foglal helyet. Csak egy, a hatodik „klerikális“ De a jövő választások után a miniszterelnök egyáltalán nem oszálkognék, ha mindjárt husz klerikális képviselő is kerülne a képviselőházba és ottan külön pártot alakítana. Minden bujtogatás dacára (amely belülről és kívülről jött), Bánffy báró még sem hiszi, hogy a magyar papság támogatni fogja — legalább nyíltan és őszintén — ezen egyaránt vallásos és politikai agitációt. Magyarországon is, csak egy mint más egyebütt, a magas klérus konzerváló elem és csak az alsó papság az, amely agitál.

A magyar magas klérust alkotó 13—14 főpap közül Bánffy báró csak kettő-háromról hiszi, hogy nyíltan fog ellenzékeskedést tanúsítani a kormánynyal szemben. A többi nyugodt marad. Nem akarnak új küzdelmeket kelteni. Ha belemennének a küzdelembe, új vitakérdések merülnének föl, a melyek külön táborokra oszlatnák a hívőket és megbolygatnák a vallásbékét. A magyar főpapok helyzete irigylésre méltó. A legcsekélyebben dotálnak is mintegy 100,00 franknyi évi jövedelme van. Némelyik valósággal dugdagdag. Az esztergomi hercegprímásnak egy millió az évi jövedelme. A nagyváradi püspöknek még több a jövedelme: körülbelül másfél millió. A magyarországi katolikus egyház, az esetre, ha nagyon is heves összeátközésbe kerülne a szabadelvűséggel, anyagi helyzetét kockáztatná, a melynek tagadhatatlanul

prestíget és erőt köszön. A magyar püspököknek ennél fogva elegendő okuk van mérsékeltnek és konzervatívnak maradni és Bánffy báró ennél fogva azt hiszi, hogy még a klerikális pártnak a jövő választásoknál esetleges megerősödése esetén is a mozgalom meglehetősen korlátolt marad.

Ennél jóval fontosabb kérdés, amely ez idő szerint elnyomja mind a többit, az Ausztriával kötött gazdasági egyezség megújítása.

A francia cikkiró ezek után általános körvonalokban ismerteti a kiegyezést, a quótakérdést és czikkét a következő érdekes nyilatkozattal fejezi be:

A magyar miniszterelnök minden fölmerülő esetben oly módon jár el, hogy lehetőleg Ausztriával ellenkezésbe ne jusson. Soha a gazdasági különválás eszméjének legcsekélyebb tért sem enged. Véleménye szerint a gazdasági különválás utját egyengatné a monarchia két országa politikai szeparációjának. Magyarország tartalma fenn szerepét és helyét, amelyet az osztrák-magyar monarchiában elfoglal. Különválva nem volna egyéb Magyarországnak, mint a keleti keresztény államok elseje, amolyan Szerbia vagy Bulgária nagyobb és előrehaladottabb kiadásban. Ausztriával való tényleges közössége folytán a nagyhatalmak konkuzertjében Magyarhon is szerepet játszik. Világos, hogy Magyarországnak nagyon is érdekében van, hogy Ausztriával való közössége fönmaradjon továbbra is. De nem csekélyebb Ausztria érdeke sem, mely a Magyarországgal való egyesség fönmaradását követeli, minthogy itt a kormány a különböző erők egyensúlyára van alapítva, különösen most, amidőn Oiszlajánia három nemzetiségi főcsoportja erősen vetekedik a hegemonia elnyeréséért.

S vajon nem az egész világ érdeke-e, hogy Ausztria-Magyarország maradjon meg annak a mi jelenleg? „Még önök francziák sem láthatnának szívesen oly dolgokat“ — tette hozzá Bánffy báró, „amelyek Ausztria-Magyarország szétválasztását vagy eldarabolatását idézhetnék elő. Ha ez a kövelék elszakadna, oly elemek szabadulnának föl a monarchiában, amelyek az affinitás törvényei folytán bizonyos — hiszen kitalálja, hogy minő — irány felé gravitálnának. Már pedig ez, úgy hiszem önöknek nem fekszik érdekükben. Magyarország, Ausztria és az egész európai egyensúlyi érdekében fön kell tehát tartani továbbra is a monarchia politikai egységét. Es a politikai egység fönntartása érdekében az egyesült két nemzet okosan cselekszik, ha a gazdasági téren kölcsönösen engedményeket tesz egymásnak. . .

vészekkel a gazdájuk beszélgetett s pálinkát kínált nekik, amit a zsebéből huzott elő. A hosszú üvegnek csak a fenekén lotyogott, a többit beszédte a magyar s ez alapon igen vidám állapotban volt már.

A kocsiiban széna között félig fekve, félig ülve látszott egy sápadt, beteg asszony, aki rongyokba takart, egészen apró gyermeket szopatott. Szomorú volt s olyanforma, mint aki a halálát érzi, vagy pedig nehéz betegségből lábadt föl s még el van bágyadva nagyon. Az ember szavából, aki folyton beszélt a révészekkel s a nyelve pergett, ha kellett, ha nem, ki lehetett érteni, hogy a vásárhelyi rétre igyekszik s oda is való. Egyre szavalt, közben meg-megtántorodva s hogy a pálinkája nem kellett a józan életü vizi embernek, most a dohányát szedte elő. Pedig maga a megtestesült szegénység volt ez ember a maga gunyájában, a mely az őnnep dacára köznapinak látszott s az asszony hosszas betegségét mutatja, hogy a szakadásaira sem vetettek foltot. A gyerek nyavalygott a vékony, sápadt nő emlőjén, keze lába pedig oly nyugodtan volt a rongyaiban, mintha már nem is élne.

Az ember ezen közben gyanusan nézett végig, azután csak téblábolt tovább, mintha észre sem venne. Hanem a révészekkel, akik a komp köteleit oldozták el most már lassan

beszélt. Azok nem feleltek neki, csak az öregbe nevetett rá viszonzásul a pipa dohányért, amit kapott.

Ellökték a kompot a partról, mikor a töltes oldalában álló házból a gazda lekiáltott:

— Hej, az a gyalogos nem fizette meg a vámot.

Nem ám. Nem tudtam, hogy ilyen külön pénztára van az ódon visenjáró eszköznek. A révészek ezt hallgatag tudomásul is vették ellenben a réti ember most már hangosan mormogott.

— Persze, persze — mondta. — Ilyen az ur mind . . . Muzsikáltat, de nem fizet . . . Hej, hanem megkövetelik a szegénytől . . .

Az elfojtva, de mégis elég hangosan mondott szavak a tanyai szocialistát árulták el benne. Kedvetlenül jár-kelt a kompan s láthatólag nem tetszett neki, hogy nem védem magamat előtte.

— No — kiáltotta bosszusan — még a pipa is kialudt . . . Hej pipa, pipa, belüled is csak a garasos fajta jut nekem, meg a kapadohán. Hej, hanem jut a finom bürszivarra, meg a papirszivarra az uraknak . . .

— Pétör! Pétör! — szólt oszítótan a beteg asszony a kocsiából.

A rongyos ember odaszólt neki:

— Ne beszélj, asszony . . . Nem érted te

ezt. En beszélhetek. En megfizettem a vámot. Nem úgy, mint némely ember.

A két révész már nem hallgatott rá, a komp a Tisza sebes árába jutott, a viz megfeküdt, nyomta a keresztben álló hajót, elég dolog volt a kötelekkel. Egész erejüket abba vetették. Most ő is odaállt, a pipát félfogára kapta s nagy nekigyürkőzés után szintén a kompötélbe kapaszkodott. Huzta, már a menynyire töle telt.

Egyezzer aztán rám kiáltott:

— Hát az ur? MÉR nem huzza a kötelet?

A kocsiól újra hallatszott;

— Pétör! Pétör . . .

— Hallgass, hallgass! Mért nem huzza? Vámot nem fizet, de a kötél se tetszik neki. Ilyenek ezek mind . . . Nem is tudom, miért nem tesz velük valamit az isten . . .

A viz közepén jártunk, a folyó tavaszi áradata egyre jobban nyomta a kompot, az alattság-kötél megfeszült s a facsigák, a melyeken járt, nyikorogtak. A zajukban egy vékony, szomorú hang szólt:

— Pétör, ne veszekdj . . . Ne bánta te senkit . . .

De már nem lehetett vele beszélni Dühös volt, káromkodni kezdett s anuyira előre nyult a komp kötele után, hogy majd beleesett a Tiszába. A viz közepén föltámadt benne a

A legujabb junktim.

Arad, július 28.

A közjogi alapon álló ellenzéknek valószínűsége a junktim. Most azt követelik, a mit az osztrákok látszanak követelni, hogy a vám- és kereskedelmi szerződés addig ne szavaztassék meg, míg a kvóta-kérdést igazságosan el nem intézik. Ez a legujabb junktim. Mintán a parlament nincs együtt, a közjogi alapon álló ellenzék vezérkara szükségesnek látta saját organumában jelezni álláspontját a kiegyezés és a kvóta kérdésében. A nélkül, hogy bármi megjegyzést is tennék az időelőtti manifesztumra, itt közöljük azt egész terjedelmében:

A kérdés fölött, vajjon a kvóta s a kereskedelmi és vámszerződés között junktimot kell-e felállítani, publicisztikai vita folyik. Kétségkívül helyes formailag az az álláspont, hogy a kereskedelmi és vámszerződés a kormányra, a kvóta pedig a kvótaküldöttségekre tartozik, a mely felfogásnak támogatására törvényszakaszokat is lehet idézni. Másrészt azonban kétségtelen, hogy a kvóta a kormányt és a kereskedelmi s vámszerződések a parlamentet is okvetetlenül érdekli. A kormányokat a parlamenttől ebben az esetben ép oly kevésbé mint máskor, nem lehet szorosan elválasztani és ha el is volnának választva, nekünk magyaroknak saját érdekünkben követelnünk kell a junktimot, hogy ez osztrák részről teljes nyomtatékkal még nem is történt meg. Mi magyarok arra az álláspontra helyezkedünk: Mi jó jöhet Ausztriából? Már most az a körülmény, hogy Ausztriában a junktimot követelik, nálunk ellenmondást szült. Hozzájárul, hogy a kormányparti sajtó egy része — a félhivatalos lap hallgatott ugyan — hevesen támada az osztrák álláspontot, annyira hogy a kövéleményben már-már meggyökeresik az a jelző: „Nem kell junktim!” Ez azonban helytelen és veszélyes, mert Magyarországnak, ha a junktimot eddig is nem követelték volna odaát, ragaszkodnia kellene ahhoz, tekintet nélkül arra, hogy Ausztriában csak pártpolitikai és párttaktikai szempontból proklamálták a junktimot. A hogy a dolgok ma állanak, az ellenzéknek kötelessége követelni a junktimot, mert vétkes könnyelműség volna megkötöni a vám- és kereskedelmi szerződést, ha a kvótakérdésben előzetesen megállapodás nem jött létre. Ezt ellenzéki politikusként, vagy egyáltalán politikusként előtt magyarázni sem kell és azért csak némely mozzanatot említnék meg, a melyek a gyakorlati államférfiúnak némi gondolkodás után különben is szemébe ötlenek:

Ausztriával való jelen gazdasági kapcsolatunkban Magyarország magasabb kvótát nem bátorság s bár nem jött arra az oldalra, a hol álltam, a kötél mellől folyton kiabált.

— Hallja — kiáltotta — hát huzza vagy nem huzza?

Utóbb eluntam hallgatni. Az emberben sok szép káromkodás marad meg a katonaságából, als Erinnerung an meine Dienstjahre. Ezeket most igen szélszerű volt elővenni. Anynyi bizonyos, hogy valamely agrár-szociálista fejtegetés nem hatott volna rá ennyire.

Egyszerre megcsendesült, szólan huzta a kötelet s már csak egészen halkán mormogott:

— Az, az... Kiabálni mind tud... Persze, hiszen arra való a szegén, hogy azt mindig szidják.

Parthoz értünk. Mig fizettem, kivezette lovait a partra, de nem ült föl a kocsiba. Megvárt mig kijövök. Nem akartam észrevenni, de a mint elhaladnék mellette, előmbé állt.

— Uram, — mondta — haragszik még?

Nem feleltem, mert hiszen valamivel csak meg kellett mutatni neki, hogy az előbb rosszul cselekedett. Nagyon bánthatta ez, mert még egyszer szólt:

— Uram...

A kocsiból szólt az asszony:

— Pétör... ne alázkodjál sönkinek...

vállalhat ei, mint a mostani. Ehhez kétség nem fér. A mikor gróf Apponyi Albert már hónapokkal ezelőtt kimondta a képviselőházban, hogy terheink emelését nem fogadjuk el, akkor az egész parlament helyeselte ezt az ő nyilatkozatát és később a magyar kvótabituzottság is, a melynek előadója dr. Falk Miksa volt, tárgyilagos és alapos referátum alapján kimondotta, hogy a kvótát nem szabad megváltoztatni.

Ebből szükségképen következik, hogy az Ausztriával fenálló gazdasági kapcsolatot csak az esetre tarthatjuk fenn, ha bizonyosan tudjuk, hogy a kvótát nem fogják felemelni.

Azonban ez a bizonyosság éppenséggel nincs meg, sőt ellenkezőleg minden értesülés megegyező abban, hogy illetékes helyen a kvóta felemelését tervezik és ebből ismét világos, hogy Magyarország egyetlen fegyvere ebben a küzdelemben a legerősebb, legszenvédélyesebb és ennek folytán sikerrel is biztató izgatás a vámterület szétválasztása mellett, hogy Magyarország előteremthesse az összeget, a melyet a korona által esetleg elrendelt kvótafelemelés igényel.

Az egyetlen fegyvert adnók ki kezünkől, ha a vám- és kereskedelmi szerződés időelőtti megkötésével megkötnök magunkat, azaz, ha a kvótát és kereskedelmi s vámszerződést két olyan kérdés gyanánt intézünk, a melyek egymással összefüggésben nincsenek és nem is lehetnek.

Osszefoglalva a mondottakat, az következik, hogy a közjogi alapon álló ellenzék az Ausztriával való vám- és kereskedelmi szerződést nem szavazza meg mindaddig, a míg erkölcsi biztosítéka nincs arra, hogy a kvótakérdést igazságosan intézik el. Hogy az ellenzék elég erős arra, hogy a kereskedelmi és vámszerződés létesültét ebben az országgyűlésben egyáltalán meghinsítsa, azt bizonyítani is fölösleges. Elég hangulyozni azt, hogy az ellenzék ott, a hol Magyarország legfőbb gazdasági érdekeiről van szó, nemcsak jogosult minden parlamenten eszközt felhasználni, hanem vezető személyiségének kötelessége is, hogy e parlamenti küzdelemben a végső határ elmenjen.

Tanulmányok a kiállításból.

— Mágnás pavillonok. —

Budapest, július 27.

Főuraink közül sokan — de nem mindnyájan — osztrákoknak az ezredévi kiállítás fényének emeléséhez, a mi a magyar nemzetel való együttérzésnek, a magyar dicsőség hatványozásának a legszebb kifejezése. De külön kiállítást a kir. hercegek közül József, Fülöp és gothai Coburg rendeztek, kikhez osztrákoktól a keleti expedíció által elévülhetlen érdemeket szerzett Zichy Jenő gr.

Főuraink eme külön pavillonban rendezett kiállításán igen érdekesek és tanulságosak.

József kir. herceg egytornyú, izléses pavillonja a főúton majdnem a főváros díszes csarnokának átellenében van. Kívülről nézve, igen vonzó a fényvesek és melegházi növényekkel körülvett eme csarnok, melynek közepén óriási, mondhatjuk páratlan szépségű palma emelkedik, tövében egész álmaerdő csoportosul, melyek között a királyi-pár mellszobra van elhelyezve. Egy kis parányi „Margit sziget” képe tárul a szemlélő elé a legkellemesebb benyomással.

Ezen megkapó képet még vonzóbbá teszi az ügyes berendezés s azon gyönyörű teli kép, mely pálmák csoportja mögött foglal helyet s a prédán veszekedő farkasok kajánkodását ábrázolja.

A mezőgazdaság összes terményei s azok szakszerű feldolgozása, a takarmány helyes kezelése megannyi tanulmányul szolgálnak. Itt-ott láthatók a mező kártékony állatok kitömött példányai, majd másutt a káros rovarok teljes gyűjteménye vonja magára a figyelmet.

Nem kevésbé érdekesek az uradalmi gazdálkodást feltüntető térképek, a termelési ágak statisztikai táblázatai, melyekhez sorakozik a fa-gyűjtemény és az erdők értékesítése. Szintén feltűnő szépségűek a Margitsziget fénykép felvételei s a bányászati uradalom dohány-pajzáinak modellei s a tűzoltó-szerek teljes gyűjteménye, ugyszintén az agancs-kiállítás.

Gothai Coburg Fülöp szász herceg pavillona már kisebb aránya. Ez az iparos segé-

dek és tanoncok időleges kiállításának osztrákával szemben van szintén a főút vonalán. A hercegi kiállítás a mezőgazdasági terményeken kívül leginkább a pohorellai vasbánya és vasgyár termékeinek bemutatására szorított. A kiállított tárgyak szépek s az erdők mikénti kihasználása méltán sorakozhatik a bányászat termékeihez.

A vegyészeti csarnokkal szemben találjuk Frigyes kir. herceg külön pavillonját, melynek stílje impozánsá teszi a különben nem nagy méretű csarnokot.

Középen két hosszú állvány nyulik el. Ezek egyikén a magyarvári tehenészet s tehénistállók kis alakjai vonják magukra a figyelmet, míg a másik állványon az uradalom gazdag erdeinek és bányáinak gyönyörű fa- és ásvány-gyűjteménye van elhelyezve.

A falak mellett szintén alacsonyabb állványok, jobban mondva polozók vannak. Ezek a hazai vízi vadászárnyasok kitömött példányai igen szép és érdekes csoportot képeznek.

A falak tele vannak aggatva a m.-óvári és bellyei uradalmak gazdasági térképei és statisztikai kimutatásaival. A mezőgazdasági művelési ágak szakonként tüntetik fel a termelvényeket s azok ipari feldolgozását.

Szép kollektívó van az uradalmak talajviszonyát bemutató különféle anyagnemekből, melyek között méltó helyet foglal el egy óriási, szikla aczél-furó.

A főbejárattal szemben egy mocsáros, erdei bozót festménye messziről felkelti a figyelmet, a hol két vadkan viv egymással tusát életre halálra. Szép agancs-gyűjtemény élénkíti a csinos dekorációt.

Zichy Jenő gr., ki őseink eredeti hazájának kinyomozása czéljából két ízben tette meg a fárasztó utazást a Kaukázusban, szintén külön csarnokban mutatja be gyűjteményét. Az ő, templomszerű csarnoka a kiállítás falu szélén emelkedik s téglafalazattal van körülvéve.

Kívül, a bejárat előtt van felállítva egy durva anyagból készült kaukázusi pásztor-kunyhó. A mily igénytelen egyszerűségénél fogva, épen olyan érdekes kulturális tekintetben.

A csarnok belsége egy igazi tárháza az érdekesnél érdekesebb gyűjteményeknek, melyek közül a becsesebb és értékesebb dolgok 7 üvegszekrénybe vannak elhelyezve.

Ezek egyikében több apró házikó mintája látható Alsó- és felső-Degesztánból. Vannak itt kuma, kazani, és cserkesz lakházak és vár maradványok, hinduház és patak-malom, a hol a vidéken készülő agyag- és kőedények anyagait őrlik.

A szekrények többi példányai díszes és drága himzéket, szőnyegeket, ruhákat, selymezöveket, kardokat, pisztolyokat és puszkákat foglalják magukban. Egy szekrényben régi római leletek, másokban pedig arany és vas fülbevalók, gyűrűk és ékkövek gyűjteménye látható.

Ott van a bokharai fejedelm arczképe is, ki oly szives előzékenységgel fogadta a grófot s egy elsőrendű rendjellel is kitüntette.

Láthatók ezeken kívül még a Kaukázus festői vidékének számtalan víz- és olajfestmény képe. Ezek közül igen szépek a bokharai szőnyegház. Itt készülnek a valódi keleti szőnyegek, melyekből a gróf több példányt szerzett s egyet 3000 rubelért vásárolt. Ezen darab oly keveset mutat, hogy nem szakértő még ennyi fillért sem adna érte. Szintén szép és művészi kivitelű a „szamarkandi bazar” képe is, ahol a keleti típusok tarka viseletének igensajátságos színvegyülete van megörökítve.

Ezen pavillonból a legkellemesebb benyomással távozik a szemlélő, s megérdemli, hogy minél többen látogassák s a nemzet méltó elismerését fejezze ki a nemes gróf fekkölt gondolkodásu és lelkülete előtt.

RÉBUSZ.

IDÓJÁRÁS.

Légnyelés: reggel 7 órakor 764.0 milliméter, délután 2 órakor 762.1 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° + 21.7, délután 2 órakor C° + 21.9. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor K. 4, délután 2 órakor DK. 5. Felhőzet: reggel derült, délután derült. Csapadék azelőtt 24 órában: 0 milliméter.

Letartóztatott járásbíró.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad, július 28.

Régen suttogja már Berettyó-Ujfaluban a fáma, hogy Szakáll Pál berettyó-ujfalui kir. járásbíró hivatalos hatalmával visszaélve, évek óta manipulál. — Természetesen addig, a míg egy vagy más eset panasz vagy feljelentés keretében pozitív alakban fel nem merül, addig csak titokban per tangentem tárgyalják az esetet, hogy azonban az első vád formulázva lesz vagy esetleg beigazolást nyer megszapornak a panaszok, megsokasodnak a vádak.

Szakáll Pál ellen az első feljelentést egyenesen az igazságügyminiszterhez adták be. Anonym volt a feljelentés, de egyesek tudni vélik, hogy berettyó-ujfalui ügyvéd irodájából került ki.

A feljelentésben hivatali sikkasztással volt vádolva a járásbíró és az abban foglaltak végett a fegyelmi eljárás megindítását látta szükségesnek Erdélyi Sándor.

A fegyelmi megindításával a nagyvárad királyi tábla, a vizsgálat lejárásával pedig Járossy Károly királyi táblai bíró lett megbízva.

Járossy Károly naponta kijárt Berettyó-Ujfaluba egymásután hallgatta ki a beidézt tanukat és majdnem három egész héten át átvizsgálta a Szakáll Pál kezén átment aktákat.

A fegyelmi vizsgálat eredménye az lett, hogy a kir. tábla fegyelmi bírósága Járossy Károly referálása alapján Szakáll Pált állásától felfüggesztette.

Szakáll Pál a kir. ítélőtábla fegyelmi bíróságának emez ítéletét megfellebbezte a m. kir. kuriához.

A legfelsőbb forum kisebb fegyelmi tanácsa vette tárgyalás alá a fellebbezést és a kir. tábla ítéletét alaki okokból feloldotta, Szakáll Pált pedig hivatalába visszahelyezte.

Még pedig az alaki okból, hogy Szakáll ellen a rendes büntetővizsgálati előnyomozás nem volt megindítható.

A kir. kuria eme határozatával megindult az elővizsgálat.

Ennek a vizsgálatnak a megejtésével az erre delegált gyulai kir. törvényszék lett megbízva.

A gyulai kir. törvényszék vizsgálóbírója Balogh Samu, ki mivel pár évvel ezelőtt a berettyó-ujfalui járásbírósnál a Szakáll keze alatt működött, nem vezethette a vizsgálatot. Allandó helyettese Winkler szabadságon volt s így a vizsgálat megindítását a törvényszék dr. Kalocsai bíróra bízta. (Érdekes, hogy dr. Kalocsai ez ideig inkább csak a telekönyvi hatóságoknál szolgált és bűnügyeket még alig referált.)

Dr. Kalocsai csütörtökön ment ki Berettyó-Ujfaluba és három napig tartott vizsgálat alatt százhatvan tanut hallgatott ki. Körülbelül ugyanannyi van még hátra.

Ennek a vizsgálatnak eredményeképp, mivel fenforogni látta a hivatalos sikkasztás és okirat hamisítás bűntényét, Szakáll Pált járásbíró vizsgálati fogságba helyezte.

Szakáll Pál, ki a vizsgálat egész folyamata alatt odahaza betegesen feküdt, nem volt elkészülve a katasztrófa ily gyors és elementáris kitérésére, mivel az általa el nem számolt összegek szerint, nem tessnek ki száz forintot.

Inkább alaki szabálytalanságból eredhet tehát ez a hivatali sikkasztás, míg a közokirathamisításnál inkább valószínű a szándékoság.

Ugy mondják, hogy az ítéleteket hamisi-

totta meg és pedig oly módon, hogy ha valskit tényleg elítélt 5 mond öt forintra annak azt mondotta, hogy 50 azaz ötven forintra van ítélve és a félnek kiadott ítéletben a birság-összeg enyinek volt kitüntetve, addig az aktánál vissza maradt ítéletben vagy annak konceptusában 5 azaz öt forint fungált.

A befizetett 50 forintból aztán ötöt rendszeren elkönyvelt negyvenötöt pedig saját céljaira fordított.

Ezért és hogy a vizsgálat sikeres leírását meg ne hiúsítsa, tartóztatta le dr. Kalocsay Szakállt.

Rémület fogta el nemcsak Szakállt, de szegény nejét és három gyermekét is, mikor a két szuronyos csendőr a végzés toganatosítása végett megjelent lakásukon. Ajulva roskadt le Szakáll felesége s körölte zokogtak mély fájdalomukban a gyermekek.

A letartóztatás után sürgőnyzött Szakáll Nagyváradra ügyvédjének: dr. Kiss Dénesnek, ki nyomban kiutazott Berettyó-Ujfaluba.

Dr. Kalocsai vizsgálóbíró jelenlétében bizta meg Szakállt dr. Kiss Dénest védelmével és ott a vizsgálóbíró előtt hétfőn délelőtt értekezett védenőjével.

A B.-Ujfaluból 2 óra 47 perczkor induló vonattal hozták tegnap Nagyváradra Szakáll Pált.

Lakásától az állomásig igazi Kálvária-ut volt, mert Berettyó-Ujfalu bámsz népe ki gyűlt az utcára, hogy meglássa a csendőrök között ülő járásbíró.

Egy III. o. kupéban jöttek B.-Ujfalutól Nagyváradig.

Itt kiszálltak és a rendőri szobában várakoztak Szakáll és kísérői a 4 óra 30 perczkor tovább induló alföldi vonatra, mely Békés-Gyulára vitte a mélyen megtört embert.

Fél hét órakor érkeztek oda és onnan kocsin vitték be a törvényszék fogházába.

Dr. Kalocsay vizsgálóbíró ki maradt Berettyó-Ujfaluban és folytatja a még nagy számban hátra levő tanuk és panaszosok kihallgatását.

Erdekesnek tarjuk ez alkalommal megjegyezni, hogy Szakáll Pál ellen a mozgalmat pár évvel ezelőtt Karakas Lajos volt berettyó-ujfalui ügyvéd kezdte meg, ki tudomással birt visszaéléseiről.

Karakas levelet is írt Szakállnak, hogy ha Berettyó-Ujfaluból áthelyeztetni magát, nem jelenti fel. A járásbíró büntetésében válaszolt is Karakasnak s megígérte, hogy 1895-évi október I-ig áthelyeztetni magát; de időközileg szegény Karakas Lajos megtévelyodott és meg is halt; így Szakáll Pál tovább is ott maradt s erőszakos modorával magára böszítette az ügyvédek, kik egy alkalommal panaszt is emeltek Hlatky Andre előtt, mint az ügyvédi kamara elnökénél s küldöttségnek kérték Szakáll Pált, hogy viselje magát velük szemben szelidebben. Ekkor ő meg is ígérte, hogy nem fog gorombászkodni az ügyvédekkel s nézzék el hibáit, de a nyers modor már neki szokása.

De újra folytatta basáskodását, ekkor kezdtek dolgai után kutatni s így pattant ki egymás után a visszaélések egész lánoszolata.

IDŐJOSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Július 29. —

Szárak. — Meleg. — Zivatarok.

HIREK.

Arad, július 29.

Naplrend:

Július 29. Szerda. Róm. kath. naptár: Mártha. — Protestáns naptár: Mártha. — Izraelita naptár: Bójt a templomlámpa elalvása miatt. — Görög-keleti naptár (július 17.): Marian. — A nap kél 4 óra 37 perczkor, nyugszik 7 óra 36 perczkor. — A hold kél 9 óra 42 perczkor, nyugszik 9 óra 53 perczkor.

Július 30. A Körös Armentesítő társulat rendkívüli közgyűlése Borosjenőn délelőtt 11 órakor.

Augusztus 19. Jegyzőválasztás Borossebosen.

Szabadságharosi emléktárgyak országos múzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.

Kölcsey-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

Vonatok indulása Aradról. Budapest felé: Személyvonatok reggel 3.—, d. e. 11.20, este 9.85, tehervonat személyszállítással d. u. 3.56, gyorsvonat 8.18 d. e. Csabáig: 5.10 reggel naponta, 12.— délben (csak pénteken.) Tóvis felé: Személyvonatok 8.30 reggel, 4.30 d. u., tehervonat 7.25 este, gyorsvonat 7.02 este, 8.0 borsinig: Személyvonat 2.30 d. u., Radnái: 6.55 reggel (csak vasárnap, ünnepnapok és búcsú-napokon.) Temesvárig: Személyvonat 6.20 reggel, 1.25 d. e., vegyesvonat 5.— d. u. Szeged felé: Személyvonat 4.45 reggel, 8.45 d. e., vegyesvonat 4.10 d. u. Nagy-Halmágy felé: Személyvonat 6.85 reggel, 1.50 d. u., vegyesvonat 11.55 d. e. Mezőhegyesig: Vegyesvonat 2.20 délután.

Vonatok érkezése Aradra. Budapestről: Személyvonat 6.05 reggel, 8.17 d. e., 3.55 d. u., gyorsvonat 6.52 este. Csabáról (minden pénteken) 7.— reggel. Szolnokról: 8.47 este. Tóvisről: Személyvonat 8.55 este, 6.54 reggel, 10.50 d. e., gyorsvonat 8.08 reggel. Radnáról: (csak ünnep, vasárnap és búcsú napokon) 9.19 este vegyesvonat, mindennap d. u. 3.12 tehervonat személyszállítással. Temesvárról: Személyvonat 3.44 d. u., 10.55 este, vegyesvonat 0.48 d. e. Szegedről: Személyvonat 6.42 este, 10.25 éjjel, 8.45 d. e. Nagy-Halmágy felől: Személyvonat 8.08 d. e., 6.34 este. Vegyesvonat 11.05 d. e. Mezőhegyesről: Vegyesvonat 12.50 délután.

— Goldis képviselőjelölt. Rezey Szilviusz, a kit a vallás és közoktatásügyi miniszter Békésvármegye kir. tanfelügyelőjévé nevezett ki, tudvalevőleg lemondott a magyar osékei mandátumról. A kerület szabadelvű választói Bartók Kálmán elnöklete alatt vasárnap gyűlést tartottak s nagy lelkesedéssel elhatározták, hogy Goldis János gr. kel. püspöki helynököt fogják kandidálni, a ki a jelöltséget valószínűleg el is fogadja. Ezen célból különben a jövő vasárnap tiszteleg a magyar osékei szabadelvű párt deputációja Nagyváradon és fölkerik Goldist a jelöltség elfogadására.

— A király hajója. Hófehér hajó siklott föl felé szombaton a Dunán. Hatalmas, fehér bordáit arany osikok díszítették. Karosú árbócruzdján a királyi ház színeit viselő zászló ölekezett a koronás magyar lobogóval. Ezen a hajón fogja a király szeptember hónapban a külföldi fejedelmek jelenlétében a Vaskaput megnyitni. A „Ferencz József” nevet viselő hajó valósággal remeke a hajóépítészetnek s méltó legmagasabb vendégéhez. A hajó belseje is a legnagyobb kényelemmel és eleganciával van berendezve. A már teljesen kész hajó szombaton délután tette meg első útját és pedig fényes sikerrel.

— Az aradvárosi adókvétó bizottság folyó hó 30-án csütörtökön délelőtt 9 órától kezdve a divatkereskedők, dohánytözsdészek, ecetgyárosok és ékszerészek III. osztályu kereseti adóját fogja megállapítani.

— Gróf helyettes anyakönyvvezető. A radnai járási főszolgabíró a petrisi anyakönyvvezetői helyettesi állásra gróf Matuská Lászlót ajánlja a vármegye közigazgatási bizottságának kinevezésre, ki a petrisi jegyzői irodában mint községi irnok működik. A gróf Dömsödön volt már hasonló állásban.

— Tanítóválasztás. Levelezőnk írja: Galván f. hó 26-án töltötték be a gör. kel. iskolánál az újonnan szervezett második tanítói állást. Négy pályázó jelentkezett: Krecsu Kornél ágrisi, Tyeretyán Tivadár kurtakéri, Fericsán György tauozsi és Csiga riga János galsai h. tanító. A választást Popovics György világosi esperes vezette, a hitközségi választók azonban alig harmadrésben jelentek meg Krecsu Kornél és Csigariga János kérvényüket a választás előtt visszavonván, s így Tyeretyán 42 szavazattal megválasztott a miért többen a szavazástól tartózkodtak. Egyik ellenpárti a megválasz-

totthoz azon megjegyzést intézte, hogy ne a Grottsoreán politikáját kövesse!

— **Kinevezett anyakönyvvezető.** A magy. kir. belügyminiszter Osánád vármegyében a makói anyakönyvi kerületbe a házassági anyakönyvvezetésre és a házasságkötésnél való közreműködésre is kiterjedő hatáskörrel anyakönyvvezetővé Tarnay Ferencz eddigi anyakönyvvezető helyettesét nevezte ki.

— **Új épület Aradon.** Neuman testvérek megvették a Szoszna házat 30.000 forintért a remélhetőleg rövid idő alatt teljes egészében fog a fényes Neuman palota a mostani kiesé megviselt épület helyén emelkedni. Ezt különben annál is inkább gondolhatjuk, mert a Neuman palota jelenleg osonka állapotban van a kiépítést már ez a körülmény is szükségessé teszi.

— **Meghalt a hadgyakorlaton.** Nagyváradról írják lapunknak, hogy ott egy közszeretben és becsülésben állott tüzérkapitány hunyta le tegnap szemét örök álmra. A megboldogult Siffer Lajos és bajtársaival, az összes tüzérszervezetekkel nagy gyakorlatra ment Lippára. Kora reggel indultak és a nagy hőség következtében a puszurást kapott. Hosszúszuszó községnél (nem messze Tenkétől) leest a lováról és azonnal meghalt. Elhunyt általános részvételt keltett, nemcsak bajtársai, de a nagy közönség körében is, mert mindenki szerette a pontos lelkiismeretes végtelemül előzékeny, finom modoru kapitányt a halálesetét azonnal sürgönyileg tudatták az állomás parancsnoksággal és a holttestemet már tegnap este hazaszállították Nagyváradra.

— **A ezári pár Bécsben.** Az orosz ezári pár augusztus 27-én érkezik Bécsbe. A ezár és neje Schönbrunban fognak lakni.

— **Ad majorem Dei gloriam.** A néppárt nem csak a népgyűléseken pártfogolja a népet, hanem titkosabb helyeken pártfogdossa a nép szegényeit is. Erre mutat ez a hír, amit egyik szabadsági lapban olvasunk:

— **Menyecske szöktetés.** Egy római katolikus hitelmező, ki a helybeli néppártnak egyik oszlopos tagja, egy kereskedőnek a csinos feleségét megszöktette. Ezt a rövid hírt vették a mai postával, még pedig ezzel a megjegyzéssel, hogy a „Néppárt“-nak fő-főmuftija is ez irányban tevékenyen működik.

— **Temesvári iparosok a kiállításon.** A temesvári kereskedelmi és iparkamara különös buzgalommal fáradozik most egy nagyobb szabású iparos felrándulás szervezésén. Augusztus elejétől fogva 150 főnyi csapatokban mennek a temesvári iparosok, a kiállításba. Sok ösztöndíjjal utazó is van köztük kik a kamara költségén tekintik meg a kiállítást.

— **Fokról-fokra.** Egy előkelő, magyar főúri család sarja ért tragikus véget a minap Munkácson. A nagy vértanu, Perényi Zsigmond báró, édes unokaöccse, Perényi Ferencz báró, már évekket ezelőtt, mint gyermek, sok bánatot okozott szüleinek rokonszagos viseletével. A család minden törekvése, hogy születéséhez méltóan neveljék föl, hajótörést szenvedett, a gyermek közönséges hajlamain. Tízennyolc éves korában megszöktött a háztól egyik leányeseldjükkkel és ezóta fokról-fokra sülyedt lefelé a lejtőn. Bár hozzá tartozói több ízben ismételve elkövettek mindent, hogy megmentsék őt a társadalomnak. Nem sikerült. Néhány év óta mint ácsnapazámos tengette életét, Munkácson. Egy jóra való, szép parasztleányt vett feleségül, a ki mosással keresett a házhoz néhány garast, hogy gyönyörű két kis gyermekével éhen ne haljon, vagy meg ne vegye őket az Isten hidegeje. Mert a szereposólen báró, nem csak, hogy minden keresetét elitta, de részegen még agyba-főbe is verte szánalomra méltó családját. Végre, iszákossága okozta szomorú halálát is. Ugyanis a hónap 21-én, midőn éjjel ismét elázottan bandukolt hazafelé, az asszony fölébredt a sajra és két gyermekét magához véve a hátulso ajtón kiosont, hogy az istállóban töltsen az éjt, mint azt már máskor is megtette, ha ki akarta kerülni a család fődvaságát. A berugott ember egyedül volt a

szobában, magára döntötte az égő petroleum lámpát és égési sebeiben a hónap 25-én a munkácsi kórházban kisenvedett. A bol-dogtalan csak 41 éves volt. Remélhetőleg a főúri család gondoskodni fog a két kis árváról, kik jogos és törvényes örökösei a dicső Perényi báró nevének. Egyik fiúcska, a másik leány.

— **Merénylet egy nagyprior ellen.** Nápolyban a máltaiak nagypriorja ellen véres merényletet követett el egy elbocsájtott kapus. Rátámadt az agg, 72 éves zárdafeőnökre és egy beretvával tizenhét sebet ejtett rajta. A merénylő elmenekült.

— **Fülbevaló tolvaj.** Alig mulik el hónap, hogy legalább egyszer meg ne történnék az a fehéborító eset, hogy ártatlan kis gyermekek füléből kilopják a fülbevalókat. A rendőrség minden egyes alkalommal valóságos vadászatot rendezett a tolvajok ellen s ha kézre kerültek, kiméletlenül büntették őket. Tegnap újra ismétlődött az eset. Kis Imréné Erzi nevű három éves lánya együtt játszadozott pajtásnőivel a Török Ignác utcában mikor egyszer egy 10-13 éves ismeretlen leány vetődött hozzájuk s addig hízeltkedett a kis Erzinek, míg az fülbevalóit ellopta. A rendőrség keresi a fiatal tolvajt.

— **A meghurcolt jegyző.** Strasser Péter borosjenői községi jegyzőt mindenki derék, tetőtől-talpig kötelességtudó embernek ismeri, csak a falu oláh népe nem, mert annak a vezetői azt beszélték a fejébe, hogy ez nem nekik való, mivel nagyon — magyar. Keresték is az alkalmat, hogy mit lehetne ellene tenni, hogy lehetne ennek az embernek ártani. Végre felfedeztek egy módot, melylyel — azt hitték ők — megmutatják a jegyzőnek, hogy mit tudnak. Egy jelentéktelen és természetes eset adott reá alkalmat. Brank Vasziléné borosjenői lakosnő, ki — melleleg említve — már nem egyszer állott a bíróság előtt 1895. évi április hó 25-én reggel 7 óra tájban nagy lármával berontott a jegyző lakására s mivel a jegyző még aludt, minden áron felakarta költöni, hogy eressze ki az ő jószágát, melyet a jegyző tilosban találván, zárva tartott. A házbeliek figyelmeztetésére, hogy várjon, míg a jegyző felkel, az asszony még dühösebben ordított úgy hogy végre a jegyző is felkelt, kijött és kérdőre vont az asszonyt. Ekkor az szitkokkal illette a jegyzőt sőt mikor Strasser őt az ajtón kivezette, a kezében levő kendőt a jegyző arcába csapta. A jegyző felhívta a plajást, hogy az asszonyt távolítsa el, az ajtót pedig zárja be. Időközben az őrszobában két osendőr valami ügyben kihallgatásokat eszközölt s mivel az asszony künn aztán még velük szemben is a legkihívóbban viselkedett az egyik osendőr az asszonyt a plajással lezáratta s az két óráig csukva is volt. Ez a tényállás, csak hogy ennek másképp kellett megtörténnie — úgy mondta a pápa a vádlónak s a beidéztett két oláh asszonynak na meg a plajásnak, kit a jegyző időközben iszákossága, hanyagsága és romlott családi élete miatt elbocsájtott. Ezek a felbujtogatott emberek hitre, mindenre azt mondták, hogy a jegyző szidta az asszonyt és a jegyző utasította a plajást hogy az asszonyt zárja le. Tegnap volt ez ügyben a végtárgyalás. A törvényszék Strasser Péter jegyzőt a vád és annak következményei alól felmentette, mert ama ténye, hogy a szitkolódó asszonyt magán lakásából kitette, büntetés tárgyát nem képezheti, az pedig, hogy a lezáratást a osendőrök egyike rendelte el, a két osendőr hit alatt tett egybehangzó vallomása folytán beigazolást nyert. Ugyész az védő fellebezték.

— **Az anyakönyvi felügyelők és a közigazgatási bizottságok.** A belügyminiszter valamennyi törvényhatóság közigazgatási bizottságához körrendeletet intézett, melyben a végből, hogy az állami anyakönyvi felügyelő és a közigazgatási bizottság összműködése minél

inkább biztosítható legyen s tekintettel arra, hogy az anyakönyvi felügyelők nagyobb részének hatásköre különböző székhelyű biró, több törvényhatóság területére terjed ki és hogy, ha mindezen törvényhatóságok közigazgatási bizottságainak ülésein részt vevnének, az könnyen egyéb teendőik sérelmével járhatna, elrendeli: hogy azon törvényhatósági közigazgatási bizottságok, melyek székhelye egyszerű mind anyakönyvi felügyelői székhely, az anyakönyvi felügyelőt minden egyes ülésre melyre az anyakönyvi ügyek tárgyalásra kitűzettek, hívják meg. — Az anyakönyvi felügyelő a közigazgatási bizottság ülésein az anyakönyvi ügyek tárgyalásában részt vesz, azonban minthogy a közigazgatási bizottságnak nem tagja, szavazattal nem bír.

— **Dankó Pista bucsuestélye.** Tegnap este bucsuzott el városunk közönségétől a magyar nóták zseniális szerzője. Mind az öt hangverseny meggyőzött bennünket arról, hogy a magyar Dankó-társulat a legmagasabb igényeket is kielégíti. Különösen ki kell emelnünk a társulat szép és iskolázott hangú tenoristáját, Sáfra ny Vilmost, ki jelenleg, bár még az országos zeneakadémia harmadéves növendéke, már is szép jövőt ígér. A közönség minden nótáját meg szokta ujránzni. Berczik Margit (primadonna) szintén kedvence a közönségnek. Mind a két énekest ajánljuk az aradi színtársulat igazgatójának figyelmébe. A hamar megkedvelt Dankó-társulat tagjairól tegnap Hónisch L. István fényirdája csoportfelvételt készített, mely holnap a kirakatban látható is lesz. Ma este már Temesváron játszik a társulat, azonban augusztus közepe táján Pankotán, Borosjenőn, Borosbesen és Kisjenőn tartanak előadást. Végül Erdélyt keresi fel Dankó Pista, ahol bizonyára szintén diadalokat arat magyar nótáival. Addig is sok szerencsét a nótakirálynak — a viszontlátásig.

— **Katonai óvintézkedések Bosznia-Herzegovínában.** Tekintettel Macedónia, Ó-Szerbia és Albania egyes vidékein kitört komoly jellegű lázadásokra, a közönséges hadügyminiszter, mint Bécsből táviratozzák, a bosnyák kormány előterjesztése folytán, indítatva érezte magát a megszállott tartományok katonai határőrségének megszorítására s Szerbia és Montenegró határán is több bajkatonai őrállomás felállítására. Báró Appel boszniai katonai kormányzó, több törz- és műszaki tiszt kíséretében, a napokban tett országos körutja alkalmával elrendelte Trebinje, Bileca, Gaczkó, Csamernó, Focsa, Gorázsda és Csajnic, Metalyka és Pevlje, a Lim vonalon Visegrád, Zvornik, Bijeljina és Ráosa, Dalmáciában pedig Kataró és Herzeg-Novi helyőrségeinek szaporítását s a kaszárnyák kikövitését. — Kállay Béni közös pénzügyminiszter országos körutja is ez óvintézkedésekkel függ össze, a mennyiben a bosnyák lakosság jelenlegi hangulatáról akar magának személyes meggyőződést szerezni, hogy a legutóbbi keleti események s nevezetesen a Sándor szerb király és Nikita fejedelem találkozása, minő befolyással volt Bosznia-Herzegovina lakosságára.

— **A hajigalós direktor.** A belgrádi belgászorb tramvay-társaság igazgatója, Tieger, nem lehet valami túlságosan barátságos gentleman. Hanem nagy ur, az bizonyos legalább erre mutat az a tudósításunk, a mely szerint a direktor urat gyilkosság miatt helyezik vád alá, mintán egy utast, mikor a tramway leggyorsabban haladt, egy kidobott a kocsiból, hogy a bol-dogtalan menten szörnyet halt. Hogy mi lesz a pör vége, nem tudjuk, de jó lesz a belgrádi lövasutakra táblácskákat kifüggeszteni, ilyenformán:

A vonatról menet közben utasokat lehajigálni a direktoroknak tilos.

— **400 pör egy uradalom ellen.** E ozzimel irtuk egyik szegedi újság nyomán hogy a osongrádmegeyi Karolyi-uradalom egy bir-

tokeladásból, amit elfelejtett bejelenteni, a kincstár részéről 400 pert kap a nyakába. Az uradalom a námai birtokát adta el vagy 400 darabban a ezen adásvétélből támadt a birtárgolás. A hírből azonban tévedés volt: nem az uradalom kapja a pört, hanem a vevők, jobbra szerény viszonyok között élő földmivelők, akiknek most ez a feledékenység jó csomó szomorú pénzükebe kerül.

— Váltóhamisítás. A napokban egy román földmives jelent meg a lugosi népbank irodájában és Németh Dávid napbiztosnak bemutatott egy 45 frtról szóló váltót, mely dr. Makay Agost ügyvéd írásal aláírásával volt ellátva. Henoz főkönyvelő és Suttág Ferenoz vezérigazgató ugyanis gyanusnak találták dr. Makay aláírását, miért is a váltót elküldték dr. Makaynak, ki az aláírást hamisítottnak jelentette ki. Ekkor a földmives a rendőrséghez kísértetett, hol Král Ignác a letartóztatásban Blazsován Vasul hó-dosi lakosra ismert. Blazsovánt ki a rendőrkapitány vallatására makacsul állította, hogy az aláírás valódi, átadták az államügyészségnek, mely a család érdekelmi szerzőjét kutatja.

— 360.000 márka. Ez az összeg minden-estetre megérdemel annyi fáradságot, hogy tehetséges sikkasztó, ha hozzáfér, ne hagyja elszakasztatlanul. Mint Breslauból jelentik a Grünwald-féle szeszgyár pénztárosa kerek 360.000 márkát cikasztott. A Grünwald-gyár részese a budapesti Leipzig-éféle szeszgyárnak is.

— Ojtási kényszer Amerikában. Az ojtási kényszer a fiatal vad Texasban erősebben viszik keresztül, mint az öregedő Európában. Egy angol erről a következőket írja haza: „Nagyon érdekel, hogy nálatok kiűtött a himlő. Midőn e szabad és felvilágosult ország egyik városkájában a himlő kiűtött, mindenki parancsot kapott, hogy ojtassa be magát. Ha valaki vonakodott, nagyon egyszerűen jártak el vele. Egy vaskos rendőr a renitenst a falhoz szoritotta s a másik rendőr a beajtás alatt töltött revolvért szegzett rá. Óhajtanám, hogy ezt az eljárást nálatok is alkalmazzák.”

— Szönyeg Nagy Sándor idejéből. Egy görög tartalékos tiszt, — ki legutóbb az Athos hegyen időzött — az Esfigmenos kolostorban nagy történelmi nevezetességű ereklyét talált, melyet a kolostor birtokai a legfondosabban őriznek. Egy öt négyzetméter nagyságú szönyegről van szó, melyen a közepén levő rajzok Minervát, Heraklét és a győzelmet mesterei kivitelben ábrázolják. A barátok állítása szerint a szönyeg Nagy Sándor, vagy pedig közvetlen utódai korából való. — Egy angol turista néhány héttel ezelőtt 80 ezer angol frtot kínált a szönyegért, de az ajánlatot el nem fogadták.

HYMEN.

Dr. Fikler Károly aradi járáshírosági aljegyző eljegyezte özv. Brassay Péterné kakarói földbirtokos leányát Helénkét.

Esküvő. Előkelő esküvő lesz augusztus 9-ikén Pankotán. Ekkor két házasságot Kaufmann Ignác művelt szép leányával Kohn Elza kisasszonnyal Schick Adolf bécsi kereskedő. Az anyakönyvvezető előtt délután 4 órakor lesz a szertartás, az egyházi esküvő egy félórával később következik rá az örömszülők házában.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Ertesítés. A kereskedőkör ma este 9 órakor tartja saját helyiségében rendkívüli választmányi ülését, melyre a választmányt ez uton tisztelettel meghívja az elnökség.

(*) Meghívás. A „Kolosy-dalkör” t. tagjai felkértenek, hogy a ma tartandó énekórára pontosan megjelenni sziveskedjenek, amennyiben az énekóra után fontos értekezlet kerül sorra. Az elnökség.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A ki lopni küldi a tanonczeit. Tomonyák Róbert pécskai lakatos mester ügyességre akarta tanítani a tanonczeit. Csakhogy furcsa történet eszelt ki az ügyesség gyakorlására. Napjában többször is felváltva el-

küldte a fiukat a városi fizletekbe bevásárolni s ez alkalmakkor mindig a lelkükre kötötte, hogy amit csak lehet, lopjanak el s hozzák neki haza. A szegény 12–13 éves fiuk engedelmessékedtek a szigorú mesternek, loptak derűre-borúra, mert ha türes kézzel jöttek haza, olyan verést kaptak, hogy a esontjuk is zörgött belé. Így ment ez egy jó ideig, mignem a kereskedők rájöttek a lopásokra s feljelentették a fiukat illetve ezek vallomása után a mestert is. A törvényszék tegnap tárgyalta az ügyet s Tomonyákat, kire a felbujtás vádja rábizonyult s kinél a lopott tárgyakat megtalálták, egy havi fogházra ítélte folytatólagosan elkövetett lopás bűntettére való felbujtás miatt.

§ A családi idill. Kolompár Pál butyinyi cigány vadházaságban élt egy osinos menyecskével s életük folyását — egyes kisebb összekocozásokat kivéve mi sem zavarta meg. Egy alkalommal azonban nagyon heberült Kolompáréknál, dörgött, villámlott, a hogy csak lehetett, hol az ember, hol az asszony érvelt hangosabban s kívánta le a csillagos menyeből lakóinak képmását Végre is ez asszony jobban győzte s ez annyira dühbe hozta a férfit, hogy egy nagyobb kaliberű fakanállal úgy fejbe kólintotta élete tiltott párját, hogy az menten összeesett s hat óra múlva meghalt. Törvény elé került ezért a cigány, de csak tagadott mindent s minthogy a bizonyítékok nem tették kétségtelessé azt, hogy az ütés következtében halt meg az asszony, a törvényszék Kolompárt a szándékos emberölés vádja alól felmentette.

TÁVIRATOK.

A csábító báró.

Budapest, július 28. (Saj. tud. táv.) A könyvomatost az a szenzációs hírt terjeszti a fővárosban, hogy egy gróf feljelentést tett egy új bárói család ellen, hogy annak feje az ő anyját magához csábította azon célból, hogy ezáltal a grófi család örökségét magának megszerezze. A bárói család a feljelentő szerint az óhajtott örökséget már megszerezni is próbálta 4000 forint apanagért.

A hír nagy érdeklődést keltett az egész fővárosban s főleg a titokzatosság számos mendemondára és kombinációra adott alkalmat.

Rablótámadás Budapesten.

Budapest, július 28. (Saját tud. távirata.) Az éjjeli Schlauch Antal ügynököt egy óra tájban a nagymező-utoka 3. sz. ház előtt két ember megtámadta, földreterpette és ki akarta rabolni. Schlauch segítségért kiáltozott és kiáltásaira odasiertett Duka Mihály rendőr, a ki a támadók kezéből kiszabadította s az egyik rablót, valami Hochberger Félixet el is fogta. A másik utonálló megugrott s most keresi a rendőrség.

Baleset a közúti villamos vasuton.

Budapest, július 28. (Saj. tud. távirata.) Az a villamos vasuti baleset, a mely tegnap Tóth István hivatalnokot a tűzérkaszárnánál érte, nem a közúti villamos vasuton történt, hanem az újpest-rákospalotai Bodendorfer-féle villamos vasuton. — A másik baleset pedig, a mely Sima Márton kövezővel történt oly jelentéktelen, hogy Simának ma már semmi baja sincs.

Affendakisz.

Budapest, július 28. (Saj. tud. táv.) Affendakisz Periklesz előtt ma hirdették ki az ítéletet. Mint tudvalevő s és fél évi fegyházat kapott. Affendakisz egykedvűen hallgatta végig s csak azt kérte, hogy a sajátjából étkezessék, mert különben tönkre megy. — Amit persze nem engedtek meg neki.

Az idegenforgalom.

Budapest, július 28. (Saj. tud. távirata.) A fővárosba tegnap összesen 19227 idegen érkezett a vonatokon. Ebből a keleti pálya udvaron jött 10297, a nyugati 7892, a délin 1138. Elutazott a fővárosból összesen 19422 ember. Es pedig a keleti pályaudvaron 10248, a nyugatin 8154, a délin 1020.

Bánffy ellenjelöltje.

Szilágyosomyó, jul. 28. (Saj. tud. táv.) Egy kolozsvári lap azt híresztelte, hogy itt Bánffy Dezső br. ellenében ellenjelöltet állítanak. Ez a hír nem felel meg a valóságnak és az ellenzék Volóján nevű örmény ügyvédet nem is ismer.

Földrengés Torontálban.

Nagybecskerek, július 28. (Saját tud. táv.) Torontálban nagyobb mérvű földrengés volt, mely főleg Réva és Ujfaluban volt érezhető. A lakosság közt nagy riadalmat okozott a földrengés s a mezőre futottak ijedtekben, kár azonban nincsen.

REGÉNY CSARNOK.

Hogyan hal meg az ember.

Írta: Zola Emil.

[9] Franciaából: Éber Ernő.

(Folytatás.)

Egy nap a férfi hazajöve, Karit fekvő találja. Az anya nem tudja, mi baja. Elküldte Curcellesbe a nénihez, a ki házalónő, meg nézni, hogy nincs-e annak valami melegebb kabátja, mint az ő vászonkéje, melyben dide-reg. A néniének csak két ócska köpenye volt, kövér emberektől, s a kicsike félig megtagyva tért vissza, földült aroczal, mintha részeg volna. Most vörösen fekszik a párnán, ostobaságokat beszél, azt gondolja, hogy golyókkal játszik és nótákat énekel.

Az anya egy kendőrongyot akasztott az ablak elé, hogy eltakarja a törött üveget; csak két ablaküveg ép még és azokon hatol be az ég szürkésege. A nyomor kifosztotta a szekrényt; minden ruha a zálogházban van. Egy este egy asztalt és egy széket adtak el. Kari a földön fektült; de mióta beteg, neki adták az ágyat, és még itt is rossz, mert a derékaj löszörét marokszámra vitték a szibáruhoz, félfontonként egyszerre, négy-öt souért. Most az apr. és anya oly szalmazsákon fekszenek, a milyen még a kutyának sem kellene.

Mind a ketten nézik Karit, a mint az ágyban ugrál. Mi baja lehet a kicsikének, hogy úgy larmáz? Talán valami álat harapta meg, vagy valami rosszat adtak neki inni? Egy szomszédnőjük, Bonnet asszony, bejön és miután megszagolta a kis fiut, azt mondja, hogy hideglelése van. Ő ismeri azt, az ő férje is ebben halt meg.

Az anya sirva szoritja Karit a karjai közé. Az apa, mint egy őrt, elszalad orvosért. Hoz is egy komolyképt, magas urat, a ki füleit a gyermek hátára illeszti, mellét megkopogtatja, mindent egy szó nélkül. Azután Bonnet asszonynak el kell mennie, írót, papírost hoznia, hogy a rendelvényt megírhasa. Mikor elakar menni, még mindig némán, az anya elfojtott hangon kérdi:

— Mi baja van, uram?

— Mellhártyagyulladás, — felel röviden, magyarázat nélkül.

Azután kérdesi:

— Be vannak írva a jótékonyági irodába?

— Nem, uram... A nyáron egészen jól álltunk. A tél őlt meg minket.

— Annál rosszabb! annál rosszabb!

Megigéri, hogy vissza fog jönni. Bonnet asszony husz sou-t kölcsönöz, hogy megrendelhesse az orvosságot. A Morisseau negyven sou-ért két font marhahúst, kősenet és fagygyertyát vetek. Az első éj jól telik. Tüzeinek. A beteg a nagy melegtől elszunnyad és nem oseev többet. Kezecekéi forrók. Mikor szülei a láztól megtörve látják, megnyugodnak, azt hiszik, most jól van; és másnap nem tudják felfogni, eirémülnek, mikor az orvos lehajtja fejét az ágy előtt, olyan ember tekintetével, a kinek nincs reménye.

Ot napig nem történt semmi változás. Kari alszik, elszunnyadva párnáján. A szobában a nyomorúság még nagyobb; mintha az ablakon és a tetőzetten levő lyukakon befújó széllel hatolna be. A második este az anya utolsó ingét adta el, a harmadik esténa beteg alól szedtek el egy néhány marék lószórt, hogy a gyógyszerésznek fizetni lehessen. Azután nem volt már semmijük.

Morisseau még mindig a jeget törli; csak hogy a negyven sou nem elég. Ez a kegyetlen hideg megölihet Karit, óhajtja az olvadást és mégis fél tőle. Mikor reggel a munkába megy, örül, hogy az utozákat fehérén látja; azután a kicsikére gondol, a ki odafönn küzd a halállal és megint a tavaszi napfényt, az enyhe időt kívánja, hogy elsöpörje a havat. Ha csak a jótékonyasági egyletbe be lennének iratkozva, az orvost és gyógyszeréket ingyen kapnák. Az anya megjelent már a városházán, de azt felelték neki, hogy nagyon sok a kóró, várakoznia kell. Mégis kapott néhány kenyert és egy jótékony asszonytól öt frankot. Ez elfogyott, azután megint elkezdődött a nyomor.

Az ötödik napon Morisseau utolsó negyven sou-ját hozza haza. Az olvadás beállt a munkából elbocsátották. Ez mindennek a vége; a kályha hideg, kenyér nincs, nem viszik már a rendelvényeket a gyógyszerészhez. A nyirkos szobában apa és anya dideregnek, szemben velük a kicsike, a ki hörög. Bonnet asszony nem jött el többször megnézni, mert érzékeny és a látvány nagyon fáj neki.

A házi lakók elsietnek ajtajuk előtt. Némi-lykor az anya könyvekben tör ki, az ágyra veti magát, átöleli a gyermeket, mintha segíteni akarna neki, meg akarná gyógyítani.

Az apa bambán az ablak előtt áll órákig, fölemelve az ócska kendőt és nézi, mint folyik az olvadás, mint csorog a víz a tetőkről és befekesíti az utozát. Talán jót tesz Karinak.

Egy reggel az orvos kinyilatkoztatja, hogy nem jön el többet. A gyermek veszeve van.

— A nedves idő adta a kegyelemdőfést, — mondta.

Morisseau öklével fenyegeti az eget. Hogyan? Hát mindenféle idő arra való, hogy a szegény ember megdögöljék? Mikor fagyott, az se volt jó; most olvad és még rosszabb. Ha az asszony akarná, széngázsal megmérgeznék magukat és mind a hárman együtt halnának meg. Legalább hamar vége lenne mindennek.

(Vége következik.)

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Gyenes és Balog özég jelentése. —

Budapest, július 28.

G a b o n a z i e t: Buzát ma gyengén kínáltak, a vételkedv mérsékelt volt s az irányzat változatlan maradt. Elkelt 10000 métermázsa buza jól tartott napi áron.

H a t á r i d ő z i e t: Amerikából 1/4 ota szilárdabb árfolyamot jeleztek s nálunk is szilárdan indult az üzlet s közepes élénkségű forgalom mellett zárlatig szilárd is maradt.

Zárul 12 órakor:

Őszi buza	5.88— 6.87
Tavaszi buza	—
Buza május—júniusra	—
Tavaszi tengeri	8.62— 8.68
Őszi tengeri	8.81— 8.88
Tavaszi zab	—
Őszi zab	5.17— 5.18
Tavaszi rozs	—
Őszi rozs	5.24— 5.25
Tavaszi repce	10.40—10.50

E r t é k t ő z s d e: Változatlan külföld után nálunk is teljesen változatlan volt az üzlet csekély forgalom mellett.

Zárul 12 órakor:

Osztrák hitelrészvény	388.40
Magyar hitelrészvény	391.25
Osztrák államvasút	361.25
Lombard	—
Jelszlog hitelbank	—
Hima-Murányi	—
Villamosvasút	284.—

= Délmagyarországi növény-olaj gyári szövetség. Mokry István, temesmegyei gazda, egy ricinus-féléseget állított elő, mely a többi fajtától eltérőleg korán ér, igen bő termést szolgáltat, olajtartalma a 60%-ot meghaladja és az eddigi termelt ricinus-féléssel szemben még a nagy előnnyel is bír,

hogy törpe növésű, vékony száru, kóroja könnyen alászántható és ezen tulajdonságánál fogva kevésbé használja ki a talajt, mint a többi magas növésű és vastag kóroju ricinus-fajok.

E korán érő ricinus termelésével a múlt évben már több temesmegyei gazda tett kísérletet, mely kísérletek jó eredményre vezettek, amennyiben a rendkívüli és hosszantartó szárazság dacára ott, hol katasztrális holdanként 5—6 métermázsa tengeri termett, a ricinus 8—10 métermázsa tiszta szemet adott. — Mokry István a ricinus magot 8 frttal váltotta be, a tengerivei egyforma művelési és kezelési költségek mellett, tehát a múlt évi tengeritermés után elért 17—20 frttal szemben 64—80 frt holdankinti bevétel állott.

E kedvező eredmények indították a délvidéki gazdákat arra, hogy a korán érő ricinusnak nagyban termelése és egyúttal annak kész olajjá való földolgozására szövetségbe lépjenek és mintán a földművelésügyi miniszterium a délvidéki földművelők gazdasági egyesületének tagjai között ez év tavaszán a Mokry-féle ricinuszól 200 holdra való vetőmagot kiosztatott és ezenkívül még mintegy 300 hold lett elvetve, így azok a gazdák, kik a ricinus termését fölkarolták, elérkezettnek látták az időt a már régebben tervezett gazdasági növény-olajgyárnak szövetségi uton való föllállítására.

A kibocsátott alirási ivenek rövid idő alatt 1000 tüzletrészt jegyeztek, mely ugyanannyi hold termelésének felel meg és így a délmagyarországi növény-olaj gyári szövetség ez évi július hó 12-én Temesvárott megtartott közgyűlésében tényleg meg is alakult.

Ez alkalommal elhatározták azt is, hogy az elfogadott alapszabályokat rövid kivonatban a közönséggel szélesebb körben is megismertetik s a magyarországi gazdákhöz a megalakult szövetségbe való belépés céljából fölhívást bocsátanak ki. Az új szövetséget természetesen csak úgy virágozhat föl, ha a gazdák saját jól fölfogott érdekükben abba minél tömegesebben lépnek be. Alirási ivenek a temesvári és délmagyarországi pénzügyhatóságoknál állnak rendelkezésre.

= Magyar gazdasztek kongresszusa. A magyar gazdasztek és erdősztek országos egyesülete által rendezendő II. magyar gazdaszti kongresszus előkészítő bizottsága a napokban tartotta ülését, amelyben elhatározta, hogy a kongresszus szeptember 24-én délután negyedfél órakor lesz a kiállítási ünnepségek csarnokában. A kongresszus napirendjén a gazdaszti kvalifikáció megállapítása, továbbá a szolgáltatás és gazdasági alkalmazottak közötti jogviszony törvény útján való szabályozása lesz. A bizottság felhívja az egyesület tagjait és az érdeklődőket, hogy a mennyiben a kongresszuson részt venni akarnak, ebbeli szándékukat a bizottsággal (Budapest, Lónyay-utca 7.) legkésőbb szeptember 10-ig tudassák. A kongresszusi felhívások, amelyekben az iroda utánj elserhető utazási és kiállítási kedvezmények is felsorolhatnak, néhány nap múlva küldetnek szét.

= Sok a szőlő. Aldott esztendő híret hozták a Franciaország leghiresebb bortermelő vidékeiről érkező jelentések. B u r g u n d b a n azt mondják a szőlős gazdák, hogy negyven esztendő óta nem volt már ilyen termés. Tizenkét-tizenöt fűrt lóg a legnemesebb fajta tökéken, ugyannyira, hogy hacsak nem lesz nagyon meleg az augusztus, ki kell vágálni a fűrtök egy részét, hogy a többinek a megéréshez elég levegője és napja legyen. — C h a m p a g n e b a n évente rendszerint huszonöt millió palackozt pezsgőt készítenek. Ez idén annyi a szőlő, hogy lesz harminczöt-negyvenmillió palackozt. B o n r d e a u x b ó l szintén nagyon kedvezők a hírek. — Az idő, mintha a bordeauxi bor tulajdonságait akarná szolgálni, olyan már rég óta: nagy a hőség s minden harmadik napon egy kis nyári zivatar, hogy ki ne száradhasson a föld; ártaimas féreg pedig egyáltalán nincsen.

= Az aratás. T o r n y á r ó l írja levelezők hétfői kettelt: "Az ősziak teljesen, a tavasziak pedig részben le vannak aratva és behordasuk is megkezdődött. A terméseredmény búzából jó közép, holdankint 10—11 mázsa hozammal a minőségileg is elég jó.

A rozs minőségre igen jó termést adott, mennyiségileg pedig középest, 7—8 mázst. A tavasziak szintén learattattak, még pedig közepes eredménnyel.

S z e z z e z i e t.

— Július 28. —

Mai jegyzéseink: Készaru nagyban ayers szesz 51 forint — krajovár, kicsinyben 51 forint 50 krajovár hordó nélkül, per 100 liter 1/2 beleértve 35 frt fogyasztási adót. Száritott moslék 5 frt 20 kr. métermázssáknént.

Budapesti gabnatózsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, július 28. d. u. 5 óra.

Buza bászági új	6.50— 6.85
Buza tiszavidéki	6.55— 6.90
Buza pestvidéki	6.50— 6.85
Buza fejmegyei	6.50— 6.85
Buza bászai	6.80— 6.95
Rozs új, elsőrendű	5.50— 5.55
Rozs új, másodrendű	5.45— 5.50
Arpa takarmány	—
Arpa égetni való	—
Arpa sörfőzdei	—
Zab	6.20— 6.60
Tengeri bászai	8.85— 8.90
Tengeri másnemű	8.80— 8.85
Káposzta-repoze bászai	9.65—10.30
Köles	—
Buza márczius—április	6.78— 6.75
Buza szeptember—október	6.85— 6.87
Buza május—június	—
Rozs szeptember—október	5.28— 5.24
Tengeri május—június	8.82— 8.88
Tengeri július—augusztus	—
Tengeri októberre	3.60— 3.82
Zab márczius—április	—
Zab szeptember—október	5.16— 5.18
Káposzta-repoze augusztus—szeptember	10.80—10.95

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1896. július 28.

Magyar aranyárjárdék 4%	122.40
Magyar krcnájárdék 4%	99.25
Magyar arany 4 1/2%	124.75
Magyar ezüst 4 1/2%	10.50
Magyar keleti vasút 1878.	122.—
Magyar földterhermentesítési kötvény	97.75
Magyar italmgváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyereségy-sorozatgy kölcsön	153.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	139.50
Osztrák papírjárádék	101.50
Osztrák járadék ezüst	101.50
Osztrák járadék arany	128.50
Koronájárdék	101.—
1880-iki államsorozatgy	147.—
Osztrák-magyar bankrészvény	975.—
Magyar hitelbank részvény	888.25
Osztrák hitelbank részvény	862.—
Osztrák-magyar Államvasút	360.50
20 frankos arany (Napoleon'sor)	9.45
Német birodalmi márka	58.77
London	119.80
Páris	47.60

IDEGENEK NÉVSORA

— Július 28. —

Fehér Kereszt szálloda: Heckt Schatz utazó, Budapest. Kenesey Kálmán mérnök, Budapest. Pots József főmérnök, Budapest. Zsigelvágnil Emil utazó, Budapest. Fülöp Jakab földbirtokos, Vajdahunyad. Ráos Jenő tanuló, Zsombolya. Ráos József plébános, Lugos. Kohler Károly kereskedő, Temesvár. Székely Zeigmond mérnök, Szelitye. Gisztor Hermann utazó, Bécs. Epstein Hugó utazó, Bécs. Scheifert Ignác utazó, Bécs.

Vass szálloda: Herskovitz Ignác kereskedő, Zám. Mika Adrián kereskedő, Zám. Martinetz Károly igazgató, Mesöhegyes. Strasser J. jegyző, Borosjenő. Weisz Sándor kereskedő, Nagyvárád. Jung Lipót kereskedő, Budapest. Berger Adolf kereskedő, Budapest. Gottlieb Ferencz kereskedő, Bécs. Hanseli Károly kereskedő, Bécs. Brandel A. kereskedő, Bécs. Piovatné József kereskedő, Bécs. Söháti Gusztáv kereskedő, Bécs. Krausz Albert kereskedő, Bécs. Wavniczka József kereskedő, Prága.

Nádor szálloda: Rosenthal Bernát kereskedő, Battenya. Leviczky József birtokos, Szászváros. Gurbán Konstantin esperes, Buttyán. Geszler József utazó, Budapest. Nemedi Farkas Sándor gyógyszerész, Szentos. Kulinyi Benő gyógyszerész, Szeged. Palay Endre felügyelő, Budapest.

Vasúti szálloda: Markus János, Nagyszében. Kobiljek István kereskedő, Nagy-Zsám. Knei György lakatos, Temesvár.

Vörös Ökér szálloda: Tokay Lajos szobafestő, Borosjenő. Reinhart Károly szobafestő, Arad.

Felelős szerkesztő: **Vass Géza,** távollétében a szerkesztésért felelős: **Dr. Langyel Sándor.**

576/1896. ad. sz.

1061

Versenyárgyalási hirdetmény.

A nagym. földmiv. ügyi m. kir. miniszter urnak 1896. évi július 20-án kelt 42284. sz. rendeletével a Hosszuszó és Kelmák közkegek határa mentén elfajult Marosszakasz szabályozását célzó munkálatokhoz szükségelt 5377.36 m³ kőanyag termelése, szállítása és beépítése engedélyeztetvén, ezen munkák végrehajtásának biztosítása céljából 1896. évi augusztus 14-én az aradi m. kir. folyammérnöki hivatal helyiségében (Arad, Rákóczy-utca 23. sz.) zárt ajánlati versenyárgyalás fog tartatni.

A vállalatot szabályozó szerződés tervezete, az általános és részletes építési feltételek, előmérés, költségvetés és tervek az aradi m. kir. folyammérnöki hivatalnál a hivatalos órákban megtekinthetők.

Az 50 kros bélyeggel ellátott és nevezett folyammérnöki hivatalhoz benyújtandó ajánlati költség-összeg 5%-ának megfelelő bánatpénznek óvadékképes értékpapirokban vagy készpénzben az aradi m. kir. adóhivatalnál történt letétét igazoló pénztári nyugta is csatolandó, mely az ajánlat tárgyát jelző felirattal ellátott borítékban 1896. évi augusztus hó 14-ik napjának d. e. 10 órájáig a szállítani szándékolt kőanyag mintájával együtt nyújtandó be.

2004—1896.

Árverési hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy f. ó. augusztus hó 6-ik napján d. e. 8 órakor a lippai m. kir. ispánság irodájában az alant felsorolt bértárgyak hasznosítása céljából írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árverés fog megtartatni melyre versenyezni szándékozók ezennel meghivatnak.

Bánompénzül a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban teendő le, ugyszintén az írásbeli ajánlatokhoz is csatolandó.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el még az esetben sem, ha azok egy újabb árverés esetére kötelezőleg fentartatnak is.

Az árverési feltételek alólirott ispánságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Folyó sz.	A tárgy megnevezése	Kiterjedése		Kikiáltási ár		Bértartam
		hold	□-öl	frt	kr.	
1	Lippai B. e. kivágási szőlő	—	1200	2	—	
2	„ kivágás	—	1070	2	—	
3	„ „	1	1600	3	—	
4	„ Gyungyuk	4	439	161	—	
5	Butzai üres házhely	—	400	1	—	
6	„ „ „	—	850	2	—	
7	Soborsin-Vale márei híd vámszedési joga	—	—	4603	58	

Lippán, 1896. július 14-én.

1053

M. kir. ispánság.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Az Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

3400/1896.

1058

Figyelmeztetés!

A. cs. és kir. hadtest intendánsága kereskedelmi szokvány szerint raktárszerű minőségű 1700 mm. búzát, 9065 mm. rozsot, vagy kétszerest 19.315 mm. zabot vásárol be. — Ezen mennyiségek Temesvár, Arad, Nagyvárad és Szeged állomásokon 1897. évi január—májusig szállítandók be.

A bevásárlás minta és ajánlott minőségű súly szerint történik. Minden ajánlat tehát két lepecsételt, legalább 2—2 kgos minta nyújtandó, mely szerint ajánlattevő szállítani szándékozik.

Az egész mennyiségre vállalkozó ajánlattevőknek bele kell nyugodni abba, hogy ajánlatuk csak egyes szállítási részletekre illetőleg egyes cikkekre és állomásokra is fogadtatik el.

Az 50 kros bélyeggel ellátott lepecsételt eladási ajánlatoknak 1896. évi augusztus 10-dikén délelőtti 10 óráig a 7. hadtest intendánságánál Temesvárott kell beérkezniük.

A kötelezettségnek legalább is 10 napra kell szólnia, különben a több lapokban megjelent gabonabevásárlási hirdetményre és a Temesvári, Aradi, Nagyvárad és Szegedi katona élelmezési raktároknál betekinthező és megzereszhető — Temesvárott 1896. évi július 15-én keltezett szakmányok füzetére utaltatik. —

Temesvárott, 1896. évi július 15-én.

A cs. és kir. 7. hadtest Intendánsága.

941/896. áll.

1057

Hirdetmény.

A kereskedelemügyi m. kir. Miniszter úr Ó Nagyméltóságának 1896. évi július hó 15-én 43823. m. a. kelt magas rendelete folytán a csucsi állami kőbánya és közúti telepen létesített korcsma bérbeadásának biztosítása céljából az 1896. évi augusztus hó 8-ik napján délelőtti 10 órájára az aradvármegyei m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében (Deák Ferencz-utca 30. szám II. emelet) tartandó zárt ajánlati versenyárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a megajánlandó 3 évi bérleti összeg utánszámítandó 10%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz anynyival inkább igyekezzenek beadni, a mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A bérleti feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők. Kelt Aradon 1896. július hó 25-én.

Az Aradvármegyei m. kir. államépítészeti hivatal.

14085/96.

Hirdetmény.

A nmélt. magyar kir. földmiv. ügyi minisztériumnak 39694/96. szám alatt kelt intévényé alapján közhírré tesszük, hogy az alsó-ausztriai cs. kir. helytartóság f. évi június hó 12-én 56492. sz. a. kelt hirdetménye szerint a keddi és csütörtöki bécs szt. marxi vásárokon megvett sertéseknek a bécsi hentések vágóhelyiségeibe való elszállítására a határidőt ugyanazon hét pénteki napjának estéig meghosszabbította.

Arad 1896. július 2.

A városi tanács.